

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СПЕЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»

Компонента освітньої програми – *обов'язкова* (5 кредитів)

Освітньо-професійна програма	Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	ТИМЧУК Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти КУШНІРИК Роксоляна Василівна, асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти https://preschool.chnu.edu.ua/vykladachi-kafedry/kushniryk-roksoliana-vasylivna/
Контактний тел.	+38 095 450 07 90
E-mail:	l.tymchuk@chnu.edu.ua r.kushniryk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6065
Консультації	Четвер: 14:30–16:30 П'ятниця: 16:00–17:00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Спеціальна педагогіка» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Логопедія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка спрямована на надання студентам теоретичної та практичної підготовки у сфері спеціальної освіти, формування у них базових знань, умінь і навичок для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. У процесі вивчення дисципліни здобувачі освіти оволодівають методами навчання та виховання дітей з психофізичними порушеннями, засвоюють основи інклюзивного підходу, принципи організації корекційно-розвивальної діяльності. Отримані знання і навички можуть бути використані студентами під час підготовки рефератів, наукових статей, розробки проєктів, а також під час проходження педагогічної практики, тощо.

Засвоєння навчальної дисципліни «Спеціальна педагогіка» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін як анатомія, фізіологія та патологія дітей з основами генетики, а також з основами інклюзивної педагогіки. Ефективність засвоєння навчальної дисципліни підвищують навчальні дисципліни «Основи невропатології та патофізіології», які вивчаються у цьому ж семестрі.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти системи знань, умінь та навичок, необхідних для організації освітнього процесу та виховання дітей з особливими освітніми потребами; розвиток професійної компетентності у сфері роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку; оволодіння методами та технологіями спеціальної педагогічної діяльності, а також створення інклюзивного освітнього середовища, що сприятиме їхній успішній соціалізації та адаптації.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. Теоретико-методологічні засади спеціальної педагогіки як науки	
Тема 1	Спеціальна педагогіка як галузь наукового знання.
Тема 2	Історичні аспекти та передумови розвитку спеціальної педагогіки
Тема 2	Роль спадковості у генезі порушень психофізичного розвитку.
Тема 4	Методи дослідження психофізичних порушень у спеціальній педагогіці
Тема 5	Види порушень психофізичного розвитку, категорії осіб із психофізичними порушеннями
Тема 6	Єдність діагностики та корекції в роботі з дітьми з психофізичними порушеннями
МОДУЛЬ 2. Теорія навчання, виховання і розвитку особистості з психофізичними порушеннями	
Тема 7	Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями слуху та зору
Тема 8	Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушенням інтелекту (РВ, ЗПР)
Тема 9	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із психопатичними формами поведінки та емоційно-вольової сфери
Тема 10	Особливості розвитку, виховання та навчання дітей із порушеннями мовлення

Тема 11	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із порушеннями опорно-рухового апарату
Тема 12	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із порушеннями аутистичного спектра та синдромом Дауна
Тема 13	Освітні заклади для осіб із вадами психофізичного розвитку, зміст і завдання професійної діяльності педагога у системі спеціальних освітніх послуг

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються такі групи методів:

1. До традиційних дидактичних методів належать словесні, наочні та практичні підходи. Серед словесних методів застосовуються лекції, розповіді, пояснення, бесіди, дискусії, дебати, повідомлення, а також опитування. Наочні методи включають демонстрації та ілюстрації з використанням мультимедійних засобів, навчальних відео, таблиць, схем і презентацій, а також аналіз реальних педагогічних ситуацій. Практичні методи передбачають виконання вправ, моделювання педагогічних ситуацій, практичні роботи та навчальні ігри.

2. До інноваційних методів навчання належать проблемне та контекстне навчання, що інтегрує наукову, навчальну та практичну діяльність. Особистісно-орієнтоване навчання передбачає індивідуальний підхід до студентів, врахування їхніх освітніх потреб і темпу роботи. Навчання у співпраці та ситуаційне навчання допомагають студентам опанувати практичні навички через вирішення реальних кейсів з інклюзивної та спеціальної освіти. Метод перевернутого класу (flipped classroom) дозволяє студентам готувати теоретичний матеріал самостійно, а на заняттях акцентувати увагу на його практичному застосуванні. Метод проєктів використовується для створення студентами навчальних проєктів, спрямованих на дослідження новітніх підходів у спеціальній педагогіці.

3. Інтерактивні методи навчання включають корпоративне та колективно-групове навчання, яке передбачає роботу в парах, малих групах, обговорення у форматі «велике коло», використання методу «мікрофону», завершення незакінчених речень, мозковий штурм і взаємонавчання за принципом «навчаючи – вчуся». Стимулювання творчої активності студентів досягається через застосування цікавих аналогій, фасилітованих дискусій і вирішення ситуативних задач за методикою **Case study**.

Також активно використовуються навчальні тренінги, які спрямовані на формування практичних навичок роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та включають елементи рольових ігор і симуляцій. Інформаційно-комунікаційні технології відіграють важливу роль у навчанні, зокрема через використання онлайн-платформ для дистанційного навчання, вебінарів, інтерактивних лекцій і віртуальних симуляцій. Ці методи навчання дозволяють студентам ефективно опанувати спеціальну педагогіку, розвинути професійну компетентність і підготуватися до роботи з дітьми з психофізичними порушеннями.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: усне опитування студента на лекційних і семінарських заняттях (фронтальне, індивідуальне); **письмовий контроль** (самостійна робота, термінологічний диктант, реферат, есе, самоконтроль та взаємоперевірка); **практичний контроль** оформлення презентацій, створення структурних (візуальних) схем); **тестовий/машинний контроль** (стандартизовані тести у системі Moodle).

Рубіжний контроль передбачає: письмові контрольні роботи у кінці змістового модуля 1 та змістового модуля 2 або автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студента, письмових контрольних робіт/автоматизованого тестування у системі електронного навчання Moodle у кінці змістових модулів складає 60 балів.

Підсумковий контроль (максимально – 40 балів) – проводиться у формі іспиту з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

– «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu.pdf>;

– «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, вул. Лесі Українки, 23) URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>

2. Цифровий репозитарій наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02infres>

3. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 47). URL: <http://www.library.cv.ua/sample-page-2>

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології. URL: http://nbuv.gov.ua/e_technology?field_e_technology_tid=444&field_yfpdf_tid=All
5. ELibUkr Електронна бібліотека України. Ресурси відкритого доступу. URL: <http://www.elibukr.org/uk/resursi/resursividkritogo-dostupu.html>
6. Міністерство освіти і науки України. Нормативно-правова база. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/63/64/normativnoppravova-baza/>
7. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
9. Академічна доброчесність. Сайт Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/vazhlyvo/akademichna-dobrochesnist/>
10. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
11. Конвенція про права осіб з інвалідністю. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
12. Лист Міністерства освіти і науки України від 03.09.2024 № 6/679-24 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами у 2024/2025 навчальному році». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-osib-z-osoblyvymy-osvitnimy-potrebamy-u-20242025-navchalnomu-rotsi>
13. Лист Міністерства освіти і науки України від 04.09.2024 № 6/688-24 «Про методичні рекомендації». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii>
14. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 червня 2024 р. № 527-р «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки».
15. Довідник безбар'єрності. URL: <https://bf.in.ua>
16. Електронна бібліотека Інституту спеціальної педагогіки і психології ім. М.Ярмаченка. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/view/divisions/ins=5Fspe=5Fped>
17. Освітній портал "Освіта.UA". URL: <http://osvita.ua>

*Детальна інформація щодо вивчення курсу «Спеціальна педагогіка»
висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни*

(<https://docs.google.com/document/d/1ybWCivYwE439estsny7nshKXcIMbVvN/edit?usp=sharing&oid=100974480295978469984&rtpof=true&sd=true>)